

Արեւմբեան

Հայոց

Հայաստանի

Համագումար

Նայը Ենի՛ Ե

Մամիկոնեից Տարօնականների ուխտ

THE CREDO OF THE MAMIKONIAN TARONAKANS

ՎՈՒՐՈ ՎԻԼՍՈՆԻ ԻՐԱՒԱՐԱՐ ՎՃԻՈԸ ԻՐԱԿԱՆԱՑՆԵԼՈՒ
ՀԻՄՔԵՐԸ ԵՒ ՃԱՆՎՊԱՐՅՆԵՐԸ

THE BASES AND MEANS FOR REALIZING WOODROW WILSON'S
ARBITRAL AWARD

Ծրագիր
Program

Երեւան, 2007 թ. նոյեմբերի 22
Yerevan, November 22, 2007

Գիտաժողով
Conference

ՎՈՒՐՈՎ ՎԻԼՍՈՆԻ ԿԱԳՄԱԾ 1920 թ. Նոյեմբերի 22-Ի ԻՐԱՒԱՐԱՐ
ՎՃԻՌԸ ԻՐԱԿԱՆԱՑՆԵԼՈՒ ՅԻՄԶԵՐԸ ԵՒ ՃԱՆԱՊԱՐՅԱՆԵՐԸ

THE BASES AND MEANS FOR REALIZING WOODROW WILSON'S ARBITRAL
AWARD ACCORDING TO HIS PROPOSAL OF NOVEMBER 22, 1920

Ծրագիր
Program

Երեւան, 2007 թ. Նոյեմբերի 22
Yerevan, November 22, 2007

Գիտաժողովի կազմակերպիչներ՝
Conference Organizers

Մամիկոնեաց Տարօնականների ուխտ
Mamikonian Taronakans Ukht

ՀՀ ԳԱ Ակադեմիա
National Academy of Sciences of the Republic of Armenia

Հայաստանի գրողների միութիւն
Writers' Union of Armenia

Հայաստանի շարժանկարի միութիւն
Cinematographers' Union of Armenia

Հայաստանի ճարտարապետների միութիւն:
Architects' Union of Armenia

Հայկական ճարտարապետութիւնը ուսումնասիրող
կազմակերպութիւն
Research on Armenian Architecture (RAA)

Հայաստանի պաշտպանութեան խորհուրդ
Council of Western Armenia

Գիտաժողովի գիտական խորհրդի կազմը. Council of Scholars for the Conference

1. Համբարձումեան Ռաֆայել, պատմաբան, Մամիկոնից-Տարոնականների ուսուութեան առաջնապար
Hambardzoumian Rafael, Historian, Coordinator of the Mamikonian Taronakans Ukht
2. Շիրինեան Լեւոն, քաղաքագիտութեան դոկտոր
Shirinian Levon, Ph.D. in Political Science
3. Պապեան Արա, դիվանագետ
Papian Ara, Diplomat
4. Պարսեղով Երևի, պրոֆեսոր, Մոսկով
Parseghov Yuri, Professor (Moscow)
5. Սեւակ Արիս, հրապարակախու, ԱՄՆ
Sevag Aris, Writer and Publicist (USA)

Գիտաժողովի կազմակերպական յանձնախմբի կազմը.

Organizing Committee for the Conference

1. Աղամեան Կարեն, Նկարիչ. Միութ. Նախագահ
Aghamian Karen, President of the Union of Artists of Armenia
2. Անանեան Լեւոն, Քայաստանի գրողների միութ. Նախագահ
Ananian Levon, President of the Union of Writers of Armenia
3. Աւագեան Արտավազդ, հրապարակագիր, հանրային գործիչ, ԱՄՆ
Avagian Artavazd, Writer and Publicist (USA)
4. Արշունեցի Սոնա, Քայոց Ցեղասպանութեան ճանաչման գործիչ, Բրիւլե
Arshounetsi Sona, Public Figure on the recognition of the Armenian Genocide (Brussels)
5. Գեվորգեան Ռուբեն, ՀՀ շարժանկարի միութ. Նախագահ
Gevorgiants Ruben, President of the Union of Cinematographers of Armenia
6. Դանիելեան Էդուարդ, դոկտոր-պրոֆ
Danielian Eduard, Doctor-Professor
7. Մինասեան Մկրտիչ, ճարտարապ. միութ. Նախագահ
Minasian Mkrtich, President of the Union of Architects of Armenia
8. Քախնազարեան Արմեն, Քայլական ճարտարապետ. ուսումն. Նախագահ
Hakhnazarian Armen, Research on Armenian Architecture (RAA)
9. Համբարձումեան Արամայիս, գրող, քաղաքագետ (Մոսկով)
Hambardzoumian Aramayis, Writer, Political Scientist (Moscow)
10. Հրաչեան Հրայր, ազգային գործիչ, Փարիզ
Hratchian Hrayer, National Activist (Paris)
11. Մինասեան Էդիկ, պատմ. գիտ. դոկտոր-պրոֆեսոր, ԽՆՌԱ հիմնադրամի Նախագահ
Minasian Edik, Doctor-Professor
12. Յովնանեան Ռոմեն, «Վասպուրական» Քայրենակց. միութեան Նախագահ
Hovnanian Romen, President of RVaspurakan ՍՊԸ Compatriot Union
13. Սօսիկեան Միքայել, Քայաստանի պաշտպանութեան խորհրդի Նախագահ
Sosikian Michael, Defense Council of Western Armenia, USA

Գիտաժողովի աշխատանքային ծրագիր

Նոյեմբերի 22

Ժամը 10-ից 13---- Գիտաժողովի բացումը եւ առաւտեան
նիստը (Գիտաժողովը վարող՝ Ռ. Համբարձումեան):

November 22

10:00 to 13:00---- Opening of the Conference and Morning Session
Ժ. 17-ից 19-ը ----- Գիտաժողովի երեկոյեան նիստը
17:00 to 19:00----- Evening Session of the Conference

Նոյեմբերի 23 November 23

Ժամը 10-ից 13-ը ----- Եզրափակիչ նիստ
10:00 to 13:00----- Closing Session

Ժ. 13-ից 14-ը ----- Մամլոյ ասուլիս
13:00 to 14:00----- Press Conference

Գիտաժողովի բացումը եւ նիստերը
Opening of the Conference and Sessions

ՀՀ Գիտութիւնների Ազգային Ակադեմիայի կող սրահ,
National Academy of Sciences of the Republic of Armenia, November 22
22 Նոյեմբերի, 2007 թ., հինգշաբթի
Ժամը 11-ից 18-ը

Բացման խոսք
Opening Word

Ողջիւններ
Greetings

Թոմաս Միթնախտ, ՀՀ-ում ԱՄՆ դեսպանատան Մշակութային կցորդ
Thomas MITTNACHT, Public Affairs Officer, Embassy of the United States of America

Շեկուցումներ
Reports

1. Ռաֆայէլ Համբարձումեան, Սեւրի Միջազգային պայմանագրի Յայաստանին վերաբերող 6 յօդուածները անհրագործելի դարձնելու ռուս-թուրքական քայլերը:
Hambardzoumian Rafael. Russo-Turkic steps to make unrealizable the section of the Treaty of Sevres concerning Armenia

2 Շիրինեան Լեւոն, քաղաքագիտ.դոկտոր
Վիլսոնեան աշխարհակարգ-միջին արեւելեան կտրուածք:
Shirinian Levon. The Wilson world-order in the aspect of the Middle East

3. Պարսեղով Եուրի Ջաղաքահութեան պրոֆ.
Կուղրո Վիլսոնի իրաւարար վճիռը (Միջազգայնագիտական-իրաւագիտական վերլուծութիւն)
Parseghov Juri. Doctor of Political Sciences, Prof.,
The Arbitral Award of Woodrow Wilson

4. Պապեան Արա, դիւանագետ
Յայց հայրենատիրութեան իրաւական հիմունքները
Legal Bases for Armenian Claims:
5. Միևսեան Էդիկ, պատմագիտ. դոկտոր, պրոֆ.
Կուղրո Վիլսոնի «Իրաւարար Վճիռ»-ը վերաարձարծելու հիմքերը:
The bases of the revival of the Arbitral Award of Woodrow Wilson

6. Համբարձումեան Անուշաւան, Երեւանի Ամերիկեան համալսարանի ուսանող,
Սեւրի պայմանագրի վերաարձարծման քայլերը Յայաստանի
Հանրապետութիւնում 1991- 2006 թթ.
Hambardzoumian Anusavan
The steps of the revival of the problem of the Treaty of Sevres in the Republic of Armenia in 1991-2006

7. Մկրտչեան Յակոբ, քաղաքագետ, ԱՄՆ
Defense council of Western Armenia, USA
Վիլսոնեան Յայաստանը իրականացնելու աշխարհաքաղաքական նպաստաւոր պայմանները
Եւ վտանգները:
Geopolitical favourable conditions and dangers of the realization of Wilsonian Armenia.

8-12. Այլ գիտնականներ Եւ ուսանողներ :
Other s researchers and students

հայերէն, անգլերէն

ՀԱԴՐՄԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Նոյեմբերի 22-ին "Մամիկոնից Տարօնականների Ուխտ" համահայկական նորաստեղծ կազմակերպության նախաձեռնությամբ Հայաստանի Գիտությունների ակադեմիայում նախատեսված է անցկացնել գիտաժողով, որին մասնակցելու են անվանի ակադեմիկոսներ, գիտնականներ, պատմաբաններ, ուսանողներ, ինչպես նաև հրավիրված են հյուրեր Ամերիկայից, Եվրոպայից, Լեհաստանից, Ռուսաստանից...

Գիտաժողովը նվիրված է հայ ժողովրդի բարձր է գնահատում Վուլոր Վիլսոնի հետևողական ջանքերը նեցուկ կանգնելու 1915թ. Օսմանյան կայսրության կողմից ցեղասպանություն ապրած հայ ժողովրդին, պաշտպանելու նրա արդար իրավունքները, պահանջներն, որն ամրագրվեց 1920թ նոյեմբերի 22-ին 18 պետությունների մասնակցությամբ ստորագրված պատմական մի փաստաթթով, որն ունեցավ Վուլոր Վիլսոնի "ԻՐԱՎԱԾՈՐ ՎՃՌՈ" անվանումը, որտեղ պարզ քարեզմագրված է Հայաստանի իրական սահմանները և ունեցավ հետևյալ բովանդակությունը:

"Հստ իրավարար վճռի, Հայաստանի Հանրապետության տիտղոսն ու իրավունքները ճանաչվում են նախկին Օսմանյան կայսրության Վասի, Բիթլիսի, Էրզրումի եւ Տրավիզոնի նահանգների վրա՝ ընդհանուր առմամբ 103, 599 քառ. կմ: Միջազգային իրավունքը, մասնավորապես Հապագայի կոնվենցիայի (1907 թ.) 81-րդ հոդվածը, որով ամփոփվել եւ ամրագրվել է իրավարար վճռների կարգավիճակը, որտեղ ընդհանրապես չի նախատեսվում վճռի չեղյալ հայտարարում", ուստի այն չունի վաղեմության ժամկետ, այսօր էլ ուժի մեջ է այնքան, ինչքան ընդունման պահին:

"Իրավարար վճռի" վերնագիրն է. Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների նախագահի որոշումը Թուրքիայի եւ Հայաստանի միջեւ սահմանի, Հայաստանի դեպի ծով ելքի եւ հայկական սահմանին հարակից թուրքական տարածքի ապառազմականացման վերաբերյալ

Գիտաժողովը նախաձեռնող "Մամիկոնից Տարօնականների Ուխտ" համահայկական նորաստեղծ կազմակերպությունը լի է վճռականությամբ. իր առջև խնդիր է դրել քննել բոլոր հիմքերն ու ճանապարհները, լինել հետևողական, օգտագործել ամբողջ գիտական ներուժը, քննարկել ինչպես "Սեվրի դաշնագրի" դրույթները այնպես էլ 1920թ. նոյեմբերի 22-ին 18 պետությունների կողմից հաստատված, Ամերիկայի միացյալ Նահանգների 28-րդ նախագահ Վուլոր Թումաս Վիլսոնի կողմից ԱՄՆ մեծ կնիքով վակերացված "Իրավարար վճռը" կյանքի կոչելու, վերահաստատելու Հայաստանին հատկացված տարածքների վրա իր տիտղոսն ու իրավունքները: Հայաստանը լինելով Մ.Ա.Կ.-ի լիիրավ անդամ, օգտվելով իրեն վերապահված իրավունքներից, Մ.Ա.Կ.-ի միջազգային դատարանի միջոցով (Միջազգային դատարանի կանոնադրության 36-րդ հոդվածի 2 կետի ա/ եւ բ/ ենթակետերի հիման վրա) հավաստել Վիլսոնի իրավարար վճռի վավերականությունը եւ դրանով իսկ վերահաստատել տիտղոսը Հայաստանին հատկացված տարածքների վրա:

"Մամիկոնից Տարօնականների Ուխտ" կազմակերպություն

ԱՆԳԼԵՐԵՆ

PRESS RELEASE BY THE ALLIANCE OF THE PEOPLE OF MAMIKONIAN TARON

The Alliance of the People of the Mamikonian Taron (APMT), which is a newly founded pan Armenian organization, has initiated to hold a conference to be attended by many academic researchers, scientists, historians, students and honorary guests from the United States of America, Europe, Poland and Russia. The conference is dedicated to the Noble Prize winner's, the 28th US President Woodrow Thomas Wilson's 87th anniversary .

The Armenian people at large are grateful and extremely appreciative of all the efforts made by Woodrow Wilson in support of the Armenian people who in 1915 were mercilessly massacred by the Ottoman Empire by defending the Armenian demands and just award which culminated in Woodrow Wilson's well known document called "The Just Reward" which on November 22, 1920 was signed by 18 governments. This historical document clearly demonstrated the Armenian territorial boundaries on the map and stated, "According to the The Just Award, the rights of the Armenian Republic are recognized by the past Ottoman Empire's provinces of Van, Erzrum and Drabizon which cover an area of 103,599 square kilometers, and Article 81 (1907) in particular had summarized and documented the Just Award circumstances, which generally speaking never anticipated any future void statements. Accordingly, the award has no early deadline and therefore, it is still as valid today as it was when adopted."

The Just Award was the US President's decision regarding the territorial boundaries between Turkey and Armenia, which is Armenia's right to have access to the sea and Turkey's post tactical behavior near the Armenian borders.

The conference initiated by the newly founded organization of the APMT is fully committed to achieve its mission. Its foremost goals are to aggressively research:

- 1 all facts and archives available, making use of every internal scientific talent,
- 2 look into the Sevri Treaty thesis as well as the November 22, 1920 document signed
- 3 by the established 18 state governments.
- 4 the 28th US President Woodrow Thomas Wilson's historic approval to reclaim the Just Award,
- 5 re-establish Armenia's right to exist within its historic and recognized territorial boundaries,
- 6 take advantage of its reserved rights as a full pledged member of the United Nations Organization
- 7 and through the very UN Justice system to secure the authenticity of the Wilson Just Award and finally
- 8 restore Armenia's claims over its righteous established territorial boundaries.